

فهرست مطالب

مقدمه	۱۱
بخش اول: مسئولیت مدنی متصدی حمل و نقل جاده‌ای کالا در حقوق تجارت ایران با نگاهی بر کنوانسیون C.M.R.	۱۷
فصل اول: مباحثی تمهیدی پیرامون موضوع کتاب	۱۹
مبحث اول: واژه‌شناسی	۱۹
گفتار اول: شرط تغییر حدود مسئولیت	۱۹
بند اول: شرط و مسئولیت	۲۰
الف: شرط	۲۰
ب: مسئولیت	۲۱
بند دوم: شرط عدم مسئولیت	۲۲
بند سوم: شرط تحدید مسئولیت	۲۳
بند چهارم: شرط افزایش مسئولیت	۲۳
گفتار دوم: متصدی حمل و نقل جاده‌ای کالا	۲۴
بند اول: متصدی حمل و نقل	۲۴
بند دوم: قرارداد حمل و نقل	۲۷
الف: از لحاظ محدودیت فعالیت	۲۷
ب: از لحاظ طریقه انجام حمل	۲۸
ج: از لحاظ موضوع	۲۹
بند سوم: جاده و کالا	۳۰
الف: جاده	۳۰
ب: کالا	۳۰
مبحث دوم: بررسی اجمالی تحول مقررات حاکم بر حمل و نقل جاده‌ای	۳۱
گفتار اول: قوانین و مقررات داخلی	۳۱
بند اول: قانون مدنی	۳۱
الف: اجیر خاص	۳۲
ب: اجیر عام	۳۲
بند دوم: قانون تجارت	۳۲
بند سوم: مقررات خاص	۳۴

۶ □ تأثیر قراردادهای خصوصی بر مسئولیت ...

- الف: قانون مؤسسات حمل و نقل و تعمیرگاه‌های اتومبیل و گاراژهای عمومی مصوب، ۱۳۴۵/۴/۱۹ ..... ۳۴
- ب: قانون مجازات عاملین متخلف در امر حمل و نقل کالا، مصوب ۱۳۶۷/۱/۲۳ ..... ۳۴
- ج: قانون موافقت‌نامه حمل و نقل بین‌المللی از طریق جاده ۳۵
- د: آیین‌نامه اجرایی حمل و نقل جاده‌ای مواد خطرناک، مصوب ۱۳۸۰/۱۲/۲۲ هیأت وزیران ۳۵
- ه: قانون اصلاح قانون بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی در مقابل شخص ثالث، مصوب ۱۳۸۷/۵/۲۱ ..... ۳۶
- گفتار دوم: قوانین و مقررات بین‌المللی ۳۷
- بند اول: کنوانسیون C.M.R. ۳۷
- الف: قلمرو اجرای کنوانسیون ۳۸
- ب: ویژگی‌های کنوانسیون ۳۹
- ۱- مسئولیت متصدی حمل و نقل به‌عنوان اصل وقاعده ۴۰
- ۲- تعیین سقفی در زمینه میزان مسئولیت متصدی ۴۰
- ۳- توجه به یادداشت ارسال کالاها (سند حمل راهنامه) و عدم لزوم صدور بارنامه ۴۵
- ۴- بطلان شروط مغایر با مفاد کنوانسیون ۴۶
- ۵ - توجه به بحث مواعد و مرور زمان ۴۶
- بند دوم: کنوانسیون T.I.R. ۴۷
- بند سوم: مقررات اینکوترمز (incoterms) ۴۹
- فصل دوم: ماهیت قرارداد حمل و نقل و مبنای مسئولیت متصدی حمل و نقل ۵۳
- مبحث اول: ماهیت قرارداد حمل و نقل و خصایص آن ۵۳
- گفتار اول: ماهیت حقوقی قرارداد حمل و نقل و قانون حاکم بر آن ۵۳
- بند اول: ماهیت حقوقی قرارداد حمل و نقل ۵۳
- الف: قرارداد حمل و نقل به‌عنوان مصداقی از عقد اجاره ۵۳
- ب: قرارداد حمل و نقل به‌عنوان مصداقی از عقد وکالت ۵۶
- ج: قرارداد حمل و نقل به‌عنوان مصداقی از عقد ودیعه ۵۸
- بند دوم: قانون حاکم بر قرارداد حمل و نقل ۶۰
- الف) نظریه نسخ ۶۱
- ب: نظریه تخصیص ۶۲
- ج: نظریه تکمیل ۶۳
- گفتار دوم: خصایص قرارداد حمل و نقل ۶۵

۶۵	بند اول: نقل مکان
۶۵	بند دوم: رضایی بودن
۶۶	بند سوم: لازم بودن
۶۶	بند چهارم: معوض بودن
۶۷	بند پنجم: فوری بودن
۶۸	بند ششم: اداره عملیات
۶۸	بند هفتم: حرفه‌ای بودن تصدی به حمل و نقل
۶۹	بند هشتم: طرفین قرارداد حمل و نقل
۶۹	الف: متصدی حمل و نقل
۶۹	ب: ارسال کننده کالا (فرستنده)
۷۰	ج: مرسل‌الیه (گیرنده)
۷۰	بند نهم: اصل بودن مسئولیت متصدی
۷۱	مبحث دوم: مبنای مسئولیت متصدی حمل و نقل و قلمرو زمانی آن
۷۱	گفتار اول: ماهیت مسئولیت متصدی حمل و نقل
۷۱	بند اول: تعهد به وسیله
۷۲	الف: مفهوم تقصیر
۷۳	ب: اثبات تقصیر
۷۴	بند دوم: تعهد به نتیجه
۷۶	الف: اماره مسئولیت
۷۷	ب: اماره تقصیر
۷۸	ج: مسئولیت بدون تقصیر (نظریه ایجاد خطر)
۷۹	د: قاعده موضوعی
۷۹	ه: وضعیت حقوقی خاص
۸۱	گفتار دوم: قلمرو مسئولیت متصدی حمل و نقل
۸۱	بند اول: نوع مسئولیت متصدی حمل و نقل
۸۲	الف: مسئولیت قراردادی
۸۳	ب: مسئولیت غیرقراردادی
۸۴	بند دوم: بعد زمانی مسئولیت متصدی حمل و نقل
۸۴	الف: زمان شروع مسئولیت متصدی
۸۵	ب: زمان خاتمه مسئولیت متصدی
۸۷	فصل سوم: موارد مسئولیت و عدم مسئولیت متصدی حمل و نقل جاده‌ای کالا
۸۷	مبحث اول: موارد و مصادیق مسئولیت متصدی حمل و نقل
۸۸	گفتار اول: عدم تحویل کالا به مرسل‌الیه

۸ □ تأثیر قراردادهای خصوصی بر مسئولیت ...

- ۹۰ ..... گفتار دوم: تحویل کالا به صورت ناقص و یا معیوب
- ۹۱ ..... گفتار سوم: تأخیر در تسلیم کالا
- ۹۲ ..... گفتار چهارم: سایر موارد مسئولیت قانونی
- ۹۴ ..... مبحث دوم: اسباب معافیت متصدی حمل و نقل از مسئولیت
- ۹۵ ..... گفتار اول: تقصیر ارسال کننده و مرسل الیه و خسارات ناشی از تعلیمات آنها
- ۹۶ ..... بند اول: تقصیر ارسال کننده و تعلیمات وی
- ۹۶ ..... الف: نقائص بسته بندی کالا
- ۹۷ ..... ب: ارائه اطلاعات غلط
- ۱۰۰ ..... بند دوم: تقصیر مرسل الیه و تعلیمات وی
- ۱۰۰ ..... الف: تحویل نگرفتن کالا
- ۱۰۱ ..... ب: عدم شناسایی مرسل الیه
- ۱۰۱ ..... ج: عدم دقت در تحویل گرفتن کالا
- ۱۰۲ ..... د: ارائه اطلاعات و دستورات
- ۱۰۲ ..... گفتار دوم: عیوب ناشی از کیفیت خاص کالا
- ۱۰۴ ..... گفتار سوم: قوه قاهره
- ۱۰۵ ..... بند اول: خصایص قوه قاهره
- ۱۰۵ ..... الف: غیر قابل پیش بینی بودن حادثه
- ۱۰۶ ..... ب: غیر قابل دفع بودن حادثه
- ۱۰۷ ..... ج: خارجی بودن حادثه
- ۱۰۷ ..... بند دوم: مصادیق قوه قاهره
- ۱۰۸ ..... الف: اعتصاب
- ۱۰۹ ..... ب: مداخله قدرت عمومی
- ۱۱۰ ..... ج: جنگ
- ۱۱۱ ..... د: عمل ثالث
- ۱۱۲ ..... گفتار چهارم: معافیت ناشی از مرور زمان
- ۱۱۳ ..... بند اول: اثر مرور زمان در مسئولیت متصدی حمل و نقل (قانون تجارت)
- ۱۱۵ ..... الف: مرور زمان
- ۱۱۵ ..... ب: مهلت
- ۱۱۷ ..... بند دوم: مرور زمان در کنوانسیون C.M.R.
- گفتار پنجم: معافیت ناشی از شرط کاهش مسئولیت (شرط عدم و تحدید
مسئولیت)
- ۱۱۹ .....

بخش دوم: تأثیر شروط عدم، تحدید و افزایش مسئولیت بر مسئولیت متصدی حمل و نقل در حقوق ایران و کنوانسیون C.M.R.	۱۲۱
فصل اول: شرط کاهش مسئولیت متصدی حمل و نقل در حقوق ایران و کنوانسیون C.M.R.	۱۲۳
مبحث اول: تبیین شرط کاهش مسئولیت در حقوق ایران و کنوانسیون C.M.R. و مبانی آن	۱۲۴
گفتار اول: تعریف و تشریح شرط کاهش مسئولیت	۱۲۴
بند اول: شناخت شرط کاهش مسئولیت	۱۲۴
الف: شرایط شرط کاهش مسئولیت	۱۲۵
ب: تعریف شرط کاهش مسئولیت	۱۳۱
بند دوم: شرط کاهش مسئولیت و مفاهیم مشابه	۱۳۳
الف: شرط کاهش تعهد	۱۳۳
ب: قرارداد بیمه مسئولیت	۱۳۵
ج: محدودیت مسئولیت بوسیله قانون	۱۳۶
د) وجه التزام	۱۳۹
گفتار دوم: مبانی شرط کاهش مسئولیت	۱۴۰
بند اول: اعتبار شرط کاهش مسئولیت	۱۴۱
الف: مبانی مخالفین شرط کاهش مسئولیت	۱۴۱
ب: مبانی موافقین شرط کاهش مسئولیت	۱۴۹
بند دوم: موارد بطلان شرط کاهش مسئولیت	۱۶۵
الف: تقصیر عمدی	۱۶۶
ب: تقصیر سنگین	۱۶۹
ج: زیان‌های وارد به اشخاص	۱۷۳
د: مخالفت با مقتضای ذات عقد	۱۷۴
ه: قوانین آمره	۱۷۵
و: مغایرت با نظم عمومی و اخلاق حسنه	۱۷۷
مبحث دوم: آثار و قلمرو شرط کاهش مسئولیت	۱۸۱
گفتار اول: حدود و قلمرو شرط کاهش مسئولیت	۱۸۱
بند اول: تعریف و تفکیک دو مسئولیت قراردادی و غیرقراردادی	۱۸۲
الف: تعریف و تبیین دو مسئولیت	۱۸۲
ب: انتخاب و جمع مسئولیت قراردادی و قهری	۱۸۷
بند دوم: قلمرو شرط کاهش مسئولیت در دو مسئولیت قراردادی و غیرقراردادی نسبت به مسئولیت متصدی حمل و نقل	۱۹۴

- الف: شرط کاهش مسئولیت در مسئولیت قراردادی ۱۹۵
- ب: شرط کاهش مسئولیت در مسئولیت خارج از قرارداد ۱۹۷
- گفتار دوم: آثار شرط کاهش مسئولیت بر مسئولیت متصدی حمل و نقل در حقوق ایران و کنوانسیون C.M.R. ۲۰۲
- بند اول: اثر صحت شرط کاهش مسئولیت ۲۰۳
- الف: اثر شرط تحدید مسئولیت بر مسئولیت متصدی حمل و نقل در حقوق تجارت ایران ۲۰۴
- ب: اثر شرط عدم مسئولیت بر مسئولیت متصدی حمل و نقل در حقوق تجارت ایران ۲۰۵
- ج: اثر شرط کاهش مسئولیت بر مسئولیت متصدی حمل و نقل در کنوانسیون C.M.R. ۲۰۷
- بند دوم: قلمرو آثار شرط کاهش مسئولیت ۲۰۸
- الف: اثر شرط کاهش مسئولیت نسبت به ورثه و خویشاوندان متصدی ۲۰۹
- ب: اثر شرط کاهش مسئولیت در قبال تقصیرات مأموران متصدی ۲۱۰
- بند سوم: اثر بطلان شرط کاهش مسئولیت ۲۱۵
- فصل دوم: شرط افزایش مسئولیت متصدی حمل و نقل در حقوق ایران تجارت و کنوانسیون C.M.R. ۲۱۸
- مبحث اول: تبیین و تشریح شرط افزایش مسئولیت ۲۱۹
- گفتار اول: تعریف و تشریح شرط افزایش مسئولیت ۲۱۹
- بند اول: تعریف شرط افزایش مسئولیت ۲۱۹
- بند دوم: اعتبار شرط افزایش مسئولیت ۲۲۰
- مبحث دوم: آثار شرط افزایش مسئولیت بر مسئولیت متصدی حمل و نقل در حقوق ایران و کنوانسیون C.M.R. ۲۲۴
- گفتار اول: افزایش مسئولیت متصدی در کنوانسیون C.M.R. ۲۲۵
- بند اول: افزایش میزان مسئولیت با روش توافقی (شرط افزایش مسئولیت) ۲۲۵
- الف: بالا بردن میزان مسئولیت متصدی از طریق افزایش سقف مقرر در کنوانسیون ۲۲۵
- ب: بالا بردن میزان مسئولیت متصدی از طریق در نظر گرفتن مبلغی علاوه بر سقف مقرر در کنوانسیون ۲۲۶
- بند دوم: افزایش میزان مسئولیت متصدی با روش غیر توافقی ۲۲۸
- گفتار دوم: افزایش مسئولیت متصدی در قانون تجارت ایران ۲۳۰
- نتیجه گیری ۲۳۳
- منابع ۲۳۸